

HEFNER ERIKA

Közkinccs kerekasztalok Tolna megyében

A Közkinccs pályázat fogalma már elterjedt a köztudatban, hiszen már a harmadik kiírásn túl. Új fogalom teremt kohéziót az önkormányzatok és a közművelődési területen tevékenykedők között: a Közkinccs Kerekasztal.

Az Oktatási és Kulturális Minisztérium és elődjének a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának Közművelődési Főosztálya mindhárom Közkinccs pályázat kiírásában hangsúlyozta az összefogás, a partnerség fontosságát.

- 2005-ben: K-2. A régiókban együttműködéssel megvalósuló, regionális jelentőségű közművelődési programokra
- 2006-ban: K 1/a : közkulturális szolgáltatások gazdagítására, terek kialakítására
- 2007-ben: K-I. Kistérségi Közkinccs-kerekasztal létrehozása, működésének támogatása

Az első pályázati kiírásra nagyszámú jelentkező volt, hiszen a művészeti események, programok régóta túlnyúlnak a megyehatárokon, nem is beszélve a felmenő rendszerű művészeti eseményekről.

A 2006-os pályázattal már több probléma volt, hiszen az elnyerhető rendezvénysátrak, szabadtéri színpadok tárolása, javíttatása, gondozása a partnerség aggályait vetette fel. Több esetben ezért nem nyújtották be a már előkészített pályázatot, mert nem tudtak megegyezni a várható esz-
közökkel kapcsolatos teendők leosztásában.

A sikert a 2007-ben meghirdetett Kistérségi Közkinccs-kerekasztal pályázat hozta. A kiírás a Többcélú Kistérségi Társulásokat célozta meg, olyan tartalmi munka támogatásával, amely valós társadalmi igényen alapul. A gerjesztő munka kiterjed a közkultúra minden szereplőjére,

önkormányzatokra, kulturális intézményekre, civil szervezetekre, művészekre, művészeti csoportokra, vállalkozókra egyaránt. Nagy erők mozdultak meg, és ami a legfontosabb: PARTNERSEGBEN.

A Minisztériumra hárul az a feladat, hogy megtalálja a folytatás lehetőségeit, támogatását.

A Dél-Dunántúli régióban összesen 10 pályázat érkezett a Közkinccs-kerekasztal létrehozására a 24 kistérségből. 9 pályázat nyert támogatást: Somogy megyéből 1 db (összes:10), Baranyából 5 db (összes:9), Tolna megyéből 3 db (összes:5), a kért, maximális összeget: 3 905 000 Ft-ot.

A megkezdett munka Tolna megyében a legintenzívebb. Köszönhetően a megyei intézmény koordináló szerepének, hiszen itt 1998 óta kistérségi formában folyik a megyei kulturális feladatellátás. Az öt kistérség öt kulturális szakreferense aktívan kiveszi részét a Kerekasztalok létrehozásában, a Többcélú Kistérségi Társulások munkatársaival együttműködve.

Egy programot a tapasztalás tesz hitelessé. A „good practices” – a jó gyakorlat értékmérő volta a nemzetközi pályázatokból adoptálva nálunk is elfogadottá vált. A megkezdett munkát látva és a szakmai segítség érdekében 2007. október 19-én *Kistérségi Közkinccs-kerekasztal létrehozásának módszerei címmel* regionális munkamegbeszélést tartottunk Főosztályunk szervezésében. A 2007. december 4-én Pécsen szervezett *Közművelődési Szakmai Nap* keretében a Sásdi- és a Tamási Kistérségi Kulturális Kerekasztal képviselői beszéltek az eddigi munkájukról.

A pályázat megvalósítása 2008. május 31-ig tart. A folyamat közepén járunk tehát, de a tevékenység szintje már most bemutatásra érdemes.

Szekszárdi Kistérségi Közkincs Kerekasztal

Az eddig történekről

A Szekszárd-tolnai kistérség a Dél-Dunántúlon, Tolna megyében található. A magyarországi Duna-völgy déli, illetve a Dunántúli-dombság dél-keleti területén helyezkedik el. A dombok ölelésében megbújó, ősi múltra visszatekintő falvak számtalan kincset rejtenek, melyek a kultúra és a hagyományörzés keretei között többek között a borhoz, a gasztronómiához, a sportokhoz és a természethez kapcsolódnak.

Tolna megye kistérségei közül a Szekszárd-tolnai a legnagyobb (1028 km²), népességszáma is a legmagasabb: 90 647 fő. Összesen 26 település alkotja, köztük a megyeszékhely és további két város. A lakosság döntő többsége a városokban él, Szekszárd, Bátaszék és Tolna lakosságának száma eléri a térség népességének 61%-át.

Napjainkban a kultúra megjelenése a különböző területfejlesztési koncepciókban egyre erőteljesebbé váló tendencia. Fontos felismerés, hogy ezekben a tervezési koncepciókban a kultúrának is szerepet kell kapnia. Egy-egy település élhetőségét, lakosságmegtartó erejét növeli, ha a kulturális szolgáltatásokat helyben vagy a lakóhelyhez minél közelebb, könnyen elérhető módon, jó minőségben találja meg a lakosság. A kistérségek, összefogva a helyi értékek megőrzését és továbbélését, ennek egységei lehetnek.

A Szekszárd és Térsége Többcélú Kistérségi Társulás megalakulása óta fontosnak tartja a kistérség kulturális és közművelődési fejlesztését. A fejlesztések és egyéb tevékenységek során mindig figyelembe vettük, hogy a kulturális fejlesztés is része a területfejlesztésnek. Ezen elv alapján folyamatosan kapcsolatokat építettünk a térségben kultúrával, közművelődéssel foglalkozó szervezetekkel.

Annak érdekében, hogy a szekszárdi kistérségben a kultúra területén feladatot vállalók között tovább fejlődjön az a kapcsolat, mely már a korábbi évek folyamán kialakult a közös tervezés és cselekvés révén, 2007. szeptemberében létrehoztuk a Közkincs Kerekasztalt. Célunk az volt, hogy a kulturális fejlesztések megfelelő hangsúllyal kerüljenek be a térség fejlesztési terveibe, és a kistérség rendelkezzen egy olyan közművelődési koncepcióval, mely alapjául szolgálhat az egységes és összehangolt fejlesztéseknek.

Programunk eredményeként a fenti szervezetek kapcsolata megerősödik a Többcélú Társulással és egymással, valamint elkészül a kistérség közművelődési stratégiájának előkészítő anyaga és a várható fejlesztési források dokumentumaihoz igazodó kistérségi szintű közös pályázati terv. A közös együttműködés nyomán el szeretnénk érni azt, hogy mindenki, a kistérség legkisebb településén is élni tudjon azzal a lehetőséggel, melyet a kulturális értékek megőrzése, létrehozása és megismerése jelent.

A Kerekasztal eddigi találkozásainak alkalmával a tagok megismerték egymást, majd elkezdődött a Kerekasztal tevékenységeinek meghatározása, és egy ütemterv készítése. Ezután kidolgoztuk a kistérségi kulturális adatbázis szempontrendszerét és a kistérségi kulturális és közművelődési stratégia tartalmát. Workshop keretében, a tagok által előzetesen elkészített anyagok felhasználásával meghatároztuk a helyzetfelmérés és az adatbázis elkészítéséhez szükséges kérdőív tartalmát és a további tevékenységeket, feladatokat, felelősöket. A helyzetelemzés elkészítéséhez végül három forrásból állnak össze az információk:

1. A TMKI kérdőíves felméréséből, melyet eredetileg a Kulturális Kézikönyv elkészítéséhez kérdeznek le (2008. márciusra várhatóak az eredmények).
2. A Többcélú Társulás adatgyűjtése a meglévő adatbázisokból.
3. A Többcélú Társulás kérdőíves vizsgálata (2008. februárra várhatóak az eredmények).

Az elkészült helyzetelemzést megismerve, a tagok közösen SWOT analízist készítenek a kistérség kulturális és közművelődési helyzetéről, majd ennek ismeretében javaslatot tesznek a kistérség közművelődési és kulturális stratégiájára.

A Társulási megállapodás a közös feladatok között tartalmazza a kulturális tevékenységeket. Ennek megfelelően a javaslatot a Többcélú Társulás Tanácsa is tárgyalja, majd ennek figyelembevételével készítjük el a végleges változatot, várhatóan 2008. május végéig. Időközben folyamatosan gyűjtjük az adatokat és az információkat, melyek feldolgozása után létrejön a kistérség kulturális adatbázisa és szolgáltatási jegyzéke, melyből kiadványt készítünk, illetve a kistérség honlapján tesszük elérhetővé.

Várhatóan 2007 utolsó negyedévére véglegesen körvonalazódnak az ÚMFT pályázati lehetőségei a kultúra területén és az ÚMVP kulturális vidékfejlesztést érintő részei is, így a lehetséges források ismeretében egy

közös, kistérségi pályázat tervezése is lehetővé válik. A projektterv elkészítése: várhatóan 2008 áprilisában.

Fontosnak tartjuk, hogy az együttműködés ne érjen véget a program zárásával, ezért folyamatosan keressük a forrásokat a Kerekasztal további működtetésére is, hiszen a közművelődési koncepció és a projektterv csak a kezdete egy közös kistérségi fejlesztés-sorozatnak, mely végül a térségben lakók számára egyenlő hozzáférést biztosít a színvonalas kulturális és közművelődési szolgáltatásokhoz, egyúttal erősíti a térségi identitást és további együttműködéseket generál. Ennek érdekében, záró rendezvényként egy olyan programot tervezünk, melyen a kistérség településeinek lakosai – különösen a kultúra területén tevékenykedő szakemberek – megismerhetik a Kerekasztal munkáját, elért eredményeit és javaslatokat tehetnek a továbbvitelére, valamint a kibővítésére, fejlesztésére. Emellett lehetőséget biztosítunk arra, hogy települések bemutassák kulturális életüket, illetve együttműködéseket alakítsanak ki a kultúra területén.

Bátainé Balogh Erzsébet

humán referens

Szekszárd és Térsége Többcélú Kistérségi Társulás

MEGALAKULT A KÖZKINCS KEREKASZTAL A PAKSI KISTÉRSÉGBEN IS

A Paksi Kistérségi Közkincs Kerekasztal alakuló ülésén megvitatta a Tolna Megyei Általános Művelődési Központ által készített helyzetelemzést, amelynek a leglényegibb részeit itt közöljük.

Kistérség, mikrotérség, kistáj Paks vonzáskörzetében

Az ötvenes éveket Tolna megye szerkezetileg hat járással érte meg. Nem sokkal később azonban a megye magvát képező Gyönki járást felosztották a többiek között. A hetvenes évek végén azután ez az öt járás kezdte meg a városkörnyéki igazgatási rendbe való átszerveződést. Az egységek határai kisebb mértékben szinte állandóan változtak, és voltak viták a közelmúltban is a kistérségek kialakításakor, de végül is Tolna megye jelenlegi öt kistérsége gyakorlatilag az egykori öt járásnak tekinthető.

közös, kistérségi pályázat tervezése is lehetővé válik. A projektterv elkészítése: várhatóan 2008 áprilisában.

Fontosnak tartjuk, hogy az együttműködés ne érjen véget a program zárásával, ezért folyamatosan keressük a forrásokat a Kerekasztal további működtetésére is, hiszen a közművelődési koncepció és a projektterv csak a kezdete egy közös kistérségi fejlesztés-sorozatnak, mely végül a térségben lakók számára egyenlő hozzáférést biztosít a színvonalas kulturális és közművelődési szolgáltatásokhoz, egyúttal erősíti a térségi identitást és további együttműködéseket generál. Ennek érdekében, záró rendezvényként egy olyan programot tervezünk, melyen a kistérség településeinek lakosai – különösen a kultúra területén tevékenykedő szakemberek – megismerhetik a Kerekasztal munkáját, elért eredményeit és javaslatokat tehetnek a továbbvitelére, valamint a kibővítésére, fejlesztésére. Emellett lehetőséget biztosítunk arra, hogy települések bemutassák kulturális életüket, illetve együttműködéseket alakítsanak ki a kultúra területén.

Bátainé Balogh Erzsébet

humán referens

Szekszárd és Térsége Többcélú Kistérségi Társulás

MEGALAKULT A KÖZKINCS KEREKASZTAL A PAKSI KISTÉRSÉGBEN IS

A Paksi Kistérségi Közkincs Kerekasztal alakuló ülésén megvitatta a Tolna Megyei Általános Művelődési Központ által készített helyzetelemzést, amelynek a leglényegibb részeit itt közöljük.

Kistérség, mikrotérség, kistáj Paks vonzáskörzetében

Az ötvenes éveket Tolna megye szerkezetileg hat járással érte meg. Nem sokkal később azonban a megye magvát képező Gyönki járást felosztották a többiek között. A hetvenes évek végén azután ez az öt járás kezdte meg a városkörnyéki igazgatási rendbe való átszerveződést. Az egységek határai kisebb mértékben szinte állandóan változtak, és voltak viták a közelmúltban is a kistérségek kialakításakor, de végül is Tolna megye jelenlegi öt kistérsége gyakorlatilag az egykori öt járásnak tekinthető.

A Paksi kistérségen belül közös jegyeket mutat a Sió-Sárvíz mente mikrotérsége, amely mint dél-mezőföldi kistáj egészen Tolnáig átnyúlik a Szekszárdi kistérség területére is. A megye keleti határvonalát képező Duna az immár három itteni híd ellenére is erős, tényleges határ. Így a megye Paksi-Dunaföldvári kistérsége Bács-Kiskun irányában stabil határú. Ez a paksi Duna mente tekintetében erősebb adottság, a dunaföldvári Duna mente esetében kissé lazább, inkább az északi város gyakorolhat esetenként kulturális vonzást a túlpartra.

Megkülönböztetést kívánhat a vizsgálódás szempontjából a Györköny-Németkér-Dunakömlöd kulturális háromszög, amelynek keretében meghatározóan erős a német nemzetiségi kultúra. A Paks-Dunaföldvári kistérség helyén így akár négy kistáj is megjelenik: a paksi, (és külön) a dunaföldvári a városközpontjaik jogán – a városoktól délre húzódó dunai térséggel együtt, egy német nemzetiségi a történelmi-néprajzi jogon, a dél-mezőföldi pedig a már elemzett okból. A dunaföldvári kistáj kultúrájában a folyami gazdasági élet, a hídfőszerep, a történelmi szerep (régészeti és műemléki emlékek), a községekben a református hagyományok hatása tekinthető fontosabbnak. A paksi kistáj kultúrájában a folyami gazdasági élet mellett immár annál is dominánsabban az atomenergetika és a rekreációs funkció emelhető ki. A délmezőföldi kistáj sajátja a magyar melletti erős roma (zömében beás) elem. A megkülönböztetetten kezelt „sváb háromszög” esetében a német nemzetiségi hagyományok mellett, a gasztronómiai és borkultúra, valamint a falusi turizmus említendő fontosabb meghatározóként. Látható az is, hogy az egyes kulturális kistájak jellegzetességei között vannak részrokonságok és átfedések.

Ezek összegzésével írható le az a kistérség szellemi és tárgyi kulturális sajátossága, amely a vizsgált területen – akár elhatárolható – identitás képzésére is alkalmas lehet. Az utóbbi megfontolások egy koncepciózus közművelődési fejlesztés során, figyelmen kívül hagyhatatlanok. Ugyanakkor letagadhatatlan, hogy a statisztikai kistérségek identitástudatát jelenlegi határaikkal egyre jobban erősíti a gazdasági, a forrásfeltáró közös érdek. Ez óhatatlanul kulturális hatásokkal is jár majd hosszabb távon. És a közművelődési szakmának ennek tényleges bekövetkeztéig sem célszerű tétlenkednie.

Megállapítható, hogy a kulturális kistájak szerinti elhatárolás csak részben mutat egybeesést a közoktatási struktúra szemszögéből meghúzott belső kistérségi elhatárolással.

A szociális-egészségügyi ellátó rendszerek logikája ezekhez képest nyilván egy harmadik típust képez. Végezetül a sport és testnevelési ellátó rendszerek tekintetében a legcsekélyebb a kistérség jelentőség, az azon belüli tagoltság végképp indokolhatatlan. Még a legelterjedtebb labdarúgás tekintetében sem kivitelezhető egy tisztán kistérségi körzeti bajnokság, mivel a megyei felmenő rendszerbe igazodás más logikát kíván meg. A kistérségi szerep ugyanakkor megerősödően van a diáksport és a sportigazgatás területén.

A közkultúra kistérségi feltételrendszere

A Paksi-Dunaföldvári kistérségen belül a feltételrendszer színvonalát, változatosságát és volumenét illetően messze kiemelkedik az „atomváros”, amely több sport- és tornacsarnokkal, több sportpályával, uszodával, ezek mellett több komplex funkciójú művelődési intézménnyel büszkélkedhet. Múzeuma több tekintetben nemcsak kistérségi, hanem megyei jelentőséggel is rendelkezik. Ugyanakkor könyvtára nem minden tekintetben éri el az azonos méretű városok feltételeinek átlagát. A meglévő feltételrendszer pozitív együttműködésre alkalmas a teljes városi, sőt városkörnyéki szakmai struktúrával is.

Dunaföldvár városában a volt vár vegyes (kulturális és turisztikai) funkciójú kialakításával a már meglévő rendszert kiegészítve, a város és szűkebb mikrotérsége számára már kielégítő feltételrendszert biztosít, Bölskén, illetve még inkább Madocsán az adottságok volumenükben megfelelnek akár egy nagyközségi elvárásnak. A dél-mezőföldi településbokorban a legsürgősebb teendő a nagydorogi kulturális terek kiszélesítése és színvonalra fejlesztése és korszerű tevékenységstruktúrára való átalakítása. Ennek során célszerű a felszabaduló közoktatási terek hasznosításával is számolni.

A mikrotérségen belül a vizsgált területen a leghátrányosabb Bikács település, amelynek azonban Nagydoroghoz való közelsége – a jó közúti kapcsolat alapján – önmagában megoldás lehet, továbbá kulturális tartalmú előrelépést is elindítottak a turisztikai fejlesztések. A Dél-Mezőföld – a „sváb háromszöggel” együtt – teleházai tekintetében országos ismertségű. A „sváb háromszög” települései közül kimagaslóan fejlett adottságú Györköny és Dunakömlőd. Németkér kulturális infrastruktúrája azonban gyors és koncepcionális megújulást kíván. A nagyszámú falunap, szüreti fesztivál, szabadtéri néprajzi esemény felveti annak cél-

szerűségét, hogy főleg a kisebb községek számára közös mobil rendezvény-infrastruktúra is létrejöjjön (kistérségi hatókörű mobil – akár többfelé tagolható – színpadrendszerrel, rendezvénysátorral és berendezésével, hangosító és világosító berendezésekkel, esetleg mobil illemhelyekkel). Egy ilyennek a kialakítása azonban már teljes körű megegyezéses kistérségi rendezvényütemezést is feltételezne. Ugyanakkor a kisebb települések közoktatási volumenének visszaszorulásával egyidejűleg növelhetné a helyi kulturális fejlettséget.

Dr. Say István

Igazgató, kistérségi referens
Tolna Megyei Általános Művelődési Központ

TAMÁSI KISTÉRSÉGI KÖZKINC S KEREKASZTAL

Tolna megye egyik legszebb része a Kapos-Sió-Koppány menti dombvidék, a Tamási kistérség. Ez a területi szerveződés 32 településre terjed ki, öt mikrotérségre osztható Tamási, Hógyész, Gyöng, Simontornya, Iregszemcse központokkal. A kistérség Tolna megye nyugati, észak-nyugati határán helyezkedik el. A megye 5 kistérsége közül, a kistérség településszáma szerint a legnagyobb. A megye területének 27%-át öleli fel, a tolnai népesség 17,3 %-a él itt. A kistérségben a középkorosztályok aránya a legmagasabb, az őket követő korosztályok részaránya lassan csökken. A demográfiai problémákat jól jelzi, hogy csak a kistérség minden tizedik lakosa fiatalabb tízévesnél.

Az elmúlt majd két évtized gazdasági átalakulása a megyében a tamási kistérséget érintette a legsúlyosabban, a kistérségek közül több mutató itt a legrosszabb. Ennek oka az, hogy az 1990-es évek elejének változásai az átlagnál érzékenyebben érintették a főként mezőgazdaságra és telepített iparra alapozó vidék gazdaságát. A 32 településből 22 társadalmilag-gazdaságilag elmaradott községek közé van besorolva, 24 településen a munkanélküliség szintje az országos átlagot másfélszeresen meghaladja.

A térség mozgalmas történelme során több nemzetiség, népcsoport élt, és él ma is együtt. A letelepedők magukkal hozták szokásaikat, népviseletüket, ünnepeiket és vallásukat. Kulturális értékeik azonban összefogás, szervezettség híján elszigeteltek maradtak. Az egyes népcsoportok, települési közösségek identitása fellelhető, de közös, kistérségi öntudat nem

szerűségét, hogy főleg a kisebb községek számára közös mobil rendezvény-infrastruktúra is létrejöjjön (kistérségi hatókörű mobil – akár többfelé tagolható – színpadrendszerrel, rendezvénysátorral és berendezésével, hangosító és világosító berendezésekkel, esetleg mobil illemhelyekkel). Egy ilyennek a kialakítása azonban már teljes körű megegyezéssel kistérségi rendezvényütemezést is feltételezne. Ugyanakkor a kisebb települések közoktatási volumenének visszaszorulásával egyidejűleg növelhetné a helyi kulturális fejlettséget.

Dr. Say István

Igazgató, kistérségi referens
Tolna Megyei Általános Művelődési Központ

TAMÁSI KISTÉRSÉGI KÖZKINCS KEREKASZTAL

Tolna megye egyik legszebb része a Kapos-Sió-Koppány menti dombvidék, a Tamási kistérség. Ez a területi szerveződés 32 településre terjed ki, öt mikrotérségre osztható Tamási, Hógyész, Gyöng, Simontornya, Iregszemcse központokkal. A kistérség Tolna megye nyugati, észak-nyugati határán helyezkedik el. A megye 5 kistérsége közül, a kistérség településszáma szerint a legnagyobb. A megye területének 27%-át öleli fel, a tolnai népesség 17,3 %-a él itt. A kistérségben a középkorosztályok aránya a legmagasabb, az őket követő korosztályok részaránya lassan csökken. A demográfiai problémákat jól jelzi, hogy csak a kistérség minden tizedik lakosa fiatalabb tízévesnél.

Az elmúlt majd két évtized gazdasági átalakulása a megyében a tamási kistérséget érintette a legsúlyosabban, a kistérségek közül több mutató itt a legrosszabb. Ennek oka az, hogy az 1990-es évek elejének változásai az átlagnál érzékenyebben érintették a főként mezőgazdaságra és telepített iparra alapozó vidék gazdaságát. A 32 településből 22 társadalmilag-gazdaságilag elmaradott községek közé van besorolva, 24 településen a munkanélküliség szintje az országos átlagot másfélszeresen meghaladja.

A térség mozgalmas történelme során több nemzetiség, népcsoport élt, és él ma is együtt. A letelepedők magukkal hozták szokásaikat, népviseletüket, ünnepeiket és vallásukat. Kulturális értékeik azonban összefogás, szervezettség híján elszigeteltek maradtak. Az egyes népcsoportok, települési közösségek identitása fellelhető, de közös, kistérségi öntudat nem

alakult ki. Ez a térség nem tud felmutatni olyan markáns néprajzi, turisztikai vonzerőt, mint Tolna megyében pl. a Völgyseg, vagy a Sárköz. De nem kell szégyenkeznünk sem épített, sem természeti kincseink tekintetében. Ebben a kistérségben két vár is áll, az elmúlt években gyönyörűen felújított ozorai és a simontornyai, itt fekszik a gyulaj-tamási erdő, amely egy része világhírű, Európa egyik legnagyobb dämvad populációjával, Tamási gyógyító termálvize országhatárokon túl is ismert. Nem elhanyagolható a Balaton közelsége, Siófok Tamásitól 40 km-re, a kistérség északi településeihez pedig még ennél is közelebb fekszik. Joggal vetődik fel a kérdés, hogy ezen értékek birtokában mi lehet az oka, hogy a tamási kistérség nem egy virágzó gazdaságú, turizmusú, kultúrájú térség. Az okokat egyértelműen az összefogás hiányában kell keresni. Számos esetben hiúsultak meg azért fejlesztési elképzelések, mert az egyes települések nem tudtak együttműködni, régi sérelmeket félretéve, egymást segítő partnerként viselkedni. Olyan lehetőségek mentek el a települések mellett, melyek kiaknázásával infrastrukturális, foglalkoztatási, szociális gondjaikon enyhíthettek volna. Mivel a kultúra fontos eleme a gazdaság fejlesztésének, így minden eddiginél fontosabb a mikrotérségek, és az egész kistérség összefogása, közös kulturális koncepció kidolgozása, amelyre komplex társadalmi fejlesztés épülhet. Csak a fejlesztési folyamatok beindítása után várható, hogy kooperáció jöjjön létre a kistérség helyi közösségei között, világosan megfogalmazott célok, jól körvonalázott elképzelések mentén.

A közös gondolkodás, tervezés első lépcsőfoka lehet egy olyan együttműködés megvalósítása, mely ezen elvek mentén fogalmazza meg a kistérség döntéshozóinak feladatát.

Reményeink szerint jó alkalmat teremt erre a közkincs pályázat által nyújtott támogatás, melynek nyomán 2007 októberében megalakulhatott a tamási kistérségi Közkincs Kerekasztal.

A pályázatot a tamási Könyv László Városi Könyvtár nyújtotta be a Tolna Megyei Általános Művelődési Központ szakmai támogatásával. Ez az együttműködés nem csak erre a pályázatra jött létre, a két intézmény munkakapcsolata hosszú évekre nyúlik vissza, többek között együttműködtünk a Tolna megyei népfőiskolai hálózat kiépítésében, a tamási könyvtári népfőiskola programjainak szervezésében csakúgy, mint egy tíz éve tartó tanulmányi versenysorozat évente történő lebonyolításában. A rendezvénysorozatok szervezése kapcsán a két intézmény szinte egész

évben folyamatos munkakapcsolatban van, de ezen túl is számos alkalommal működünk együtt a települést és a kistérséget is érintő kulturális fejlesztési folyamatokban. A könyvtár 16 településen lát el mozgókönyvtári feladatokat, az ÁMK együttműködik abban, hogy a falvakban élők információ és dokumentum ellátása kiegészüljön a felnőttoktatásban és a rendezvényeken való részvételi lehetőséggel.

A Közkincs Kerekasztal programját a pályázati kiírásnak megfelelően úgy állítottuk össze, hogy a benne résztvevők együttműködésének eredményeként előmozdíthassuk a térség kulturális turizmusát, ösztönözhesük a kulturális fejlesztéseket. Először abban gondolkodtunk, hogy kik azok a személyek, akik a kerekasztalban helyet kell, hogy kapjanak. A kerekasztal négy oldal képviselőit tömöríti, akik településüket és mikrotérségüket is képviselik a munkacsoportban. A pályázat nyomán alakult a dél-dunántúli régióban olyan kerekasztal, ahol inkább a kistérség nagy kulturális intézményeinek vezetői vesznek részt, és van, ahol a többcélú kistérségi társulás munkatársaira építenek. Kis képzavarral élve, a mi kerekasztalunk négy oldalának résztvevői a következők: önkormányzati oldal, szakmai oldal, civil oldal és művelődési vállalkozói oldal. A legtöbb résztvevő egyébként több oldalt is képvisel egy személyben. Az önkormányzati oldal részéről polgármesterek, művelődési bizottsági elnök, bizottsági tag, hivatali előkészítő, kulturális referens vesz részt a munkában, a szakmai oldalt népművelők, művelődési házak vezetői, könyvtárosok, teleházasok, tájházak munkatársai képviselik. A civil oldalon kulturális alapítványok, egyesületek, népfőiskola vezetők, művelődési csoportvezetők, egyéni alkotók, műkedvelő művészek kaptak helyet, a művelődési vállalkozók között médiavezetőket, helyi tv-k, rádiók, írott sajtó munkatársait, szponzorokat, mecénásokat találunk.

A kerekasztal létszáma 28 fő, ez a létszám jól koordinálható és minden oldal 6-7 fővel képviselteti magát benne. Valamennyien településük meghatározó személyiségei, a helyi kultúra fejlesztésének elkötelezett hívei. Olyan személyiségek együttműködési szándékát fogjuk össze, akik a saját mikrotérségükben maguk köré tudnak vonni embereket, így terveink szerint a kerekasztal hálózatszerűen tovább bővíthető. Azért is törekedtünk arra, hogy egy-egy személy több oldalt képviseljen, mert így még gyorsabban bővíthet a hálózat.

Találkozásaink havi rendszerességgel történnek, az ülések két részből állnak, minden alkalommal előadások, képzések, téringek zajlanak, majd

azt követi az érdemi munka. Hallhatnak a résztvevők többek közt a projekt-szemlélet és a pályázói magatartás kulturális szempontú fejlesztéséről, a közösségfejlesztés technikáiról, a civil erő mozgósításának módszereiről, a társadalmi-gazdasági-kulturális fejlesztés komplexitásáról.

Az érdemi munka során a munkacsoport egyik konkrét feladata egy olyan leltár elkészítése, mely a kistérség közkulturális kincseit veszi számba. Ennek már vannak alapjai, hiszen a Tolna Megyei ÁMK 2002-ben és 2005-ben is kiadta a megyei kulturális kézikönyvet, melyben a tamási kistérség is szerepelt kulturális adataival, értékeivel, ezért a kistérség közművelődési adottságainak feltárását a kézikönyv adatai mentén végezzük. A közművelődési ellátás és kulturális tevékenységek szereplőit részletesen bemutatjuk településenként. Az önkormányzatok, a közművelődési intézmények bemutatása mellett, a kulturális alapítványok, szövetségek, egyesületek adatai csakúgy megjelennek benne, mint a csoportok, klubok, szakkörök tevékenységére vonatkozó információk, a településeken élő egyéni alkotók, előadók elérhetősége. A természeti és épített látnivalók ismertetése mellett, megtaláljuk majd a leltárban a szálláslehetőségekre, vendéglátóhelyekre, a település hagyományos rendezvényeire, a kulturális intézmények szolgáltatásaira vonatkozó információkat is.

A közkincs-leltár összegyűjtésén és elkészítésén túl összehangoljuk a kistérség tevékenység és programtervezetét, kulturális SWOT analízist készítünk, mindezek pedig részét képezik a program végére elkészülő kistérségi kulturális stratégiának.

Bízom benne, hogy a kerekasztal működésének legfőbb eredménye - az imént felsorolt dokumentumok, fejlesztési tervek elkészítésén túl - egy olyan összefogás megvalósulása lesz, melyben a résztvevők a településük és a kistérség közös fejlesztését tartják szem előtt, félretéve évekre, évtizedekre visszanyúló vélt, vagy valós sérelmeiket.

Czink Judit

Főtanácsos, kistérségi referens
Tolna Megyei Általános Művelődési Központ